

Tri slobode pod lupom

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji

12- 25 mart 2021. godine

Sloboda udruživanja, sloboda okupljanja i sloboda izražavanja

- Poslanici vladajuće stranke nastavili su [kampanju](#) protiv redakcije KRIK-a i glavnog urednika Stevana Dojčinovića. Nakon brojnih pokušaja da se KRIK predstavi kao produžena ruka kriminalnog klana okupljenog oko uhapšenog Veljka Belivuka, ovog puta su od strane poslanika Srpske napredne stranke [Aleksandra Martinovića](#) upućene optužbe da je reč o kriminalnoj organizaciji koja pere novac i ne plaća porez. Ovakva retorika naišla je na brojne osude domaće i međunarodne javnosti, a među prvima se oglasila [Viola fon Kramon](#), poslanica Evropskog parlamenta i Izvestilac za Kosovo. U svojoj izjavi osudila je napade na novinare i civilno društvo i podsetila na odredbe novousvojenog kodeksa o ponašanju narodnih poslanika, ukazujući da je ovakvim nastupom kodeks grubo prekršen i obesmišljen. [Konsultativni komitet](#), kao savetodavno telo Evropskog Parlamenta i Evropske Komisije, takođe je osudio ponašanje poslanika vladajuće većine ističući da bi ova praksa mogla da ima negativnog uticaja na pristupanje Srbije EU. Takođe se navodi zabrinutost zbog pokušaja kriminalizacije organizacije civilnog društva, medija i novinara, ali se ističe i apel Vladi da omogući zaštitu i obezbedi uslove za nemotan rad civilnog društva i medija. Kontinuirani napadi nisu doveli do institucionalne reakcije države Srbije, ali jesu usloveli takvu reakciju od strane Evropskog parlamenta. Iz tog razloga poslanici EP uputili su [novi amandman](#) na Izveštaj o Srbiji zbog pokušaja kriminalizacije slobodnih medija i civilnog društva, ali i još jedan amandman kojim se ukazuje na činjenicu da Radio televizija Srbije i Regulatorno telo za elektronske medije nisu uspeali da povrate poverenje javnosti i da svoje poslove obavljaju u skladu sa potrebnim standardima. Višegodišnja praksa javnog targetiranja neistomišljenika od strane poslanika vladajuće većine dokazuje da nisu učinjeni iskreni napori u oblasti unapređenja položaja medija i civilnog društva, ali i poštovanja slobode govora, već da je dosadašnje zalaganje ostalo samo na deklarativnom nivou, dok se u praksi prostor za slobodno delovanje dramatično sužava već godinama.

- Borba narodnih poslanika vladajuće većine protiv slobodnih medija nastavljena je stavljanjem u proceduru predloga izmene Zakona o elektronskim medijima od strane narodnog poslanika [Marjana Rističevića](#) kojim se predviđaju astronomske novčane kazne za člana Saveta Regulatora ukoliko ne utvrdi da televizije kojima je izdata dozvola u inostranstvu (N1, Nova S, Sport klub) nisu usklađene sa novom zakonskom definicijom. Stručna javnost je predložene izmene ocenila kao zabrinjavajuće jer bi njihovo usvajanje gotovo onemogućilo rad pojedinih medija, a zaprećene kazne bi služile u svrhu “disciplinovanja” jednog broja članova Saveta REM-a koji su do sada iznosili izdvojeno mišljenje u pogledu nekih pitanja. Da nije reč o pojedinačnom istupu, već o ustanovljenoj praksi govori vest da je Skupštinski odbor za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja [odbacio prijave](#) protiv Marka Atlagića, Vladimira Orlića, Aleksandra Martinovića i Nebojše Bakareca zbog kršenja kodeksa narodnih poslanika koje su podneli CRTA i Otvoreni parlament. Šta više, konstatovano je da podnete prijave predstavljaju zloupotrebu Kodeksa, ali je takođe od strane tog tela konstatovano da termini „šiptari“ i „cigani“ nisu uvredljivog karaktera. Korak dalje je otišao član Odbora Branimir Spasić istakavši da Skupština mora da pronađe mehanizam da se odbrani od takvih napada i da predvidi sankcije za podnosiocima prijave, što je verovatno nezabeleženo u uporednoj parlamentarnoj praksi. Upravo ovakve reakcije nadležnih dovele su do toga da [Međunarodni institut za štampu \(IPI\) i još devet organizacija](#) za zaštitu slobode medija upute pismo Vladi Republike Srbije u kom se sa žaljenjem konstatuje suviše tiha reakcija države, istučući bojazana da bi ovakva kampanja u atmosferi nekažnjivosti mogla da dovede do inteziviranja pretnji i nasilja. Iako su izostale institucionalne reakcije u Srbiji, napadi na medije i civilno društvo, kao i očigledno odsustvo volje nadležnih da se sa takvom praksom obračunaju, proizvelo je reakciju od strane medijskih udruženja koja su odstupila iz Radne grupe Vlade Srbije za bezbednost i zaštitu novinara. Iz [Radne grupe](#) su istupili Nezavisno udruženje novinara Srbije, Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Asocijacija medija, Asocijacija onlajn medija i Poslovno udruženje Asocijacije nezavisnih lokalnih medija "Lokal pres". U svom saopštenju navode da je jedan od razloga za ovakav potez to što niko od članova Vlade nije reagovao na njihov poziv da se Radna grupa što pre oglasi i spreči dalji progon novinara i aktivista. Nažalost, ni ovaj potez nije doveo do adekvatne reakcije nadležnih, već se sve završilo na pozivu udruženjima da ponovo razmotre svoju odluku koje im je uputilo ministarstvo kulture i informisanja.
- Savet Regulatornog tela za elektronske medije doneo je zaključak kojim se konstatuje da prikazivanje slika unakaženih tela tokom konferencije za medije predsednika države, predsednice Vlade i ministra unutrašnjih na televizijama sa nacionalnom frekvencijom nije dovelo do uznemirenja javnosti, što posledično znači da ne zahteva nikakvu reakciju tog tela. Predsednica Saveta REM-a [Olivera Zekić](#) je tu odluku obrazložila postojanjem javnog interesa, ističući da je procena doneta na osnovu glasova većine članova tog tela. Članica tog tela Judita Popović ističe da nije dobila odgovor na [pitanje](#) koji interes bilo kog građanina je zadovoljen prikazivanjem tih fotografija, što ponovo ukazuje na indiciju da se odluke Saveta REM-a suštinski ne donose na sednicama tog tela, već izvan te institucije. U svojoj izjavi [Judita Popović](#) je istakla da je objavljivanjem fotografija povređeno dostojanstvo žrtava i njihovih porodica, ali i da je kompromitovan i sam krivični postupak koji je u toku prikazivanjem dokaznog materijala. Ignorantski odnos Saveta REM-a prema očiglednim kršenjima zakona od strane televizija sa nacionalnom frekvencijom jasno dokazuje da prošlogodišnji napor u okviru međustranačkog dijaloga u kom je uloga REM-a posebno apostrofirana nisu dali željenog rezultata i da su neophodne dodatne reforme u toj oblasti.
- Aktivisti inicijative [Lokalni front Valjevo](#) uhapšeni su pod optužbom da su ometali službeno lice u vršenju dužnosti na taj način što su odbili da se sklone sa deonice puta na kojoj je trebalo da prođe vozilo u kom se nalazio predsednik Aleksandar Vučić. Tom prilikom dvojica aktivista, Željko Trifunović i Adam Radosavljević su na jednom delu puta razvili transparent na kom je pisalo „nisi dobrodošao“, a do hapšenja je došlo zbog odbijanja naređenja od strane policijskog službenika da se sklone sa tog dela puta zbog prolaska šitećene ličnosti. U saopštenju se ne navodi da li su lica pružala aktivan otpor, ali ostaje teško objašnjivo kako je moguće da fizički integritet šticećenog lica

bude ugrožen postavljanjem transparenta. Sumnju da je reč o političkoj odmazdi pojačavaju brojni slučajevi u kojima nisu procesuirana lica koja su postavljala transparente sa porukama podrške, već da do hapšenja dolazi samo u slučaju iskazivanja nezadovoljstva i neslaganja.